

Van de Werkgroep.

Een nieuwe aflevering van “Vier Heerlijkheden”.

De redactie is er weer in geslaagd om enkele verhaaltjes bij elkaar te krijgen.

In juli en augustus is onze ruimte in Huis Brakel gesloten, maar al de andere maanden van het jaar ben u hier steeds van harte welkom op de laatste vrijdagavond van de maand waar u de fotocollectie kunt inzien en de boeken uit de bibliotheek kunt raadplegen. Voor de juiste data kijkt u even in de Ronduit.

Op zaterdag 11 september is er weer een Open Monumentendag met als thema “Verdediging”. De Open Monumentendag sluit met dit thema aan bij de herdenking van de 300^e sterfdag van de beroemde Nederlandse vestingbouwer Menno van Coehoorn. Veel vestingwerken zullen die dag open zijn, maar ook andere historische gebouwen zijn dan te bezichtigen.

Op dinsdag 9 november is er een open avond in het Streekarchief Bommelerwaard voor inwoners van Zuilichem. U bent van harte welkom aan de Van Heemstraweg-west 11a te Zaltbommel.

Het is de bedoeling van de werkgroep om eind november een kleine fototentoonstelling in het dorpshuis van Aalst te organiseren waarbij ook een nieuw boekje over Aalst wordt gepresenteerd.
Over de juiste datum wordt u tegen die tijd nog geïnformeerd in de Ronduit.

Van Teeuwen' s Handels- en Reparatieonderneming tot Vakgarage Teeuwen.

Toen Klaas Teeuwen Sr. omstreeks 1920 in “De Vriend van Oud en Jong” een advertentie las waarin een leerling-hoefsmid werd gevraagd, draalde hij niet en solliciteerde hij naar deze baan. Met zijn vader fietste hij naar Gameren en al heel gauw werd een beslissing genomen en vertrok hij definitief uit Gouda om bij smid Van Ballegooijen in de Bommelerwaard zijn kost te gaan verdienen. Hij was toen zeventien jaar oud. Het klikte, de verstandhouding bleef goed en toen hij op een avond met zijn baas een wandeling ging maken, kwamen ze op de “Langenakker” terecht bij familie. Er bleek daar een gezin te wonen, waar Gijsberta Hendrika van Ballegooijen deel van uitmaakte. Zij was in 1904 geboren. Er werden meer bezoeken afgelegd op de Langenakker en dat had een reden. De twee jongelieden voelden zich tot elkaar aangetrokken en ze kregen verkering.

In 1923 werd er in Zuilichem een woonhuis met smederij (inclusief hoefstal) te koop aangeboden. Al snel werd een beslissing genomen en de smid in opleiding kocht met hulp van zijn vader het pand. Hij ging er al gauw wonen en werken; hij kreeg hulp van zijn zussen Adriana en Hendrien, elk zorgde enige tijd voor zijn huishouding.

Op 7 oktober 1925 trouwde Martinus Klaas Teeuwen met Gijsberta Hendrika van Ballegooijen en ze werkten samen verder in de zaak. Er werden vier kinderen geboren: Hendrina Gerarda (Drien, 1926), Hillegonda Willemina (Mien, 1929), Jurrie Johannes (Jan, 1932) en Aart Adrianus (Ab, 1936).

In de smederij werden paarden beslagen, er werd hekwerk gefabriceerd en geleidelijk veranderde het werkpatroon: de brandstoffenhandel kwam erbij en toen de elektriciteit haar intrede in de Bommelerwaard deed, was Teeuwen er als de kippen bij om een opleiding tot installateur te volgen om zijn broodwinning aan te vullen.

Toen de oorlog uitbrak in 1940 en distributie werd ingevoerd, werd het er niet makkelijker op. Vergunning voor dit en vergunning voor dat was aan de orde van de dag. Inmiddels was de reparatie en verkoop van rijwielen erbij gekomen. Alles bij elkaar was het een zwaar en spannend bestaan. Vader werkte hard in de smederij en moeder deed het huishouden en hield de winkel bij. In de oorlog was er bijna niets meer te koop en in de winter van 1944-1945 werd de winkel ontruimd voor inkwartiering van Duitse soldaten. Dit duurde tot mei 1945.

De draad werd weer opgepakt en er werd met man en macht gewerkt. De brandstoffenhandel werd afgestoten omdat het zware werk niet geschikt zou zijn voor de twee zonen. Huishoudelijke artikelen, fietsen en later bromfietsen (vooral Berini's) werden in het assortiment opgenomen. Ook landbouwwerktuigen en reparatie ervan gingen een rol spelen.

In 1955 werd de winkel, die steeds meer artikelen ging omvatten, uitgebreid. Er kwam ook meer etalageruimte.

In het begin van de zestiger jaren trouwden de beide zonen en werd een autobedrijf inclusief tankstation gestart aan de Van Heemstraweg. Als bijzonderheid hierbij moet vermeld worden dat de spanten voor de garage werden gefabriceerd aan de Waaldijk en daarna op een zelfbedachte primitieve wijze vandaar via de Meidijk naar de Van Heemstraweg werden vervoerd.

Zoon Jan en zijn gezin woonden tot 1970 in het huis bij de garage, waar in de loop van de tijd een flinke bergplaats werd bijgebouwd.

In 1970 is het tankstation met bijbehorend woonhuis gebouwd in de Mertstraat (station Van Heemstraweg) daar vanwege de veranderde plannen met de Maas-Waalweg het station op de oude plaats moest verdwijnen. Hier werden voornamelijk landbouwmachines verkocht en gerepareerd; ook olieleveranties vonden van hieruit plaats.

In 1972 overleed de oudste zoon Jurrie Johannes (Jan) Teeuwen na een korte ziekte. Dit had voor het bedrijf belangrijke gevolgen: vader Teeuwen verkocht de oude zaak aan Stef Lobregt, die 16 jaar tot het personeel had behoord. Deze zette de zaak voort totdat het oude, vertrouwde pand moest worden gesloopt i.v.m. de dijkverzwaring. Vader Teeuwen verhuisde met zijn gezin naar Zaltbommel en ging meteen aan het werk in de Mertstraat. Hij mocht dit doen tot de oudste zoon van Jurrie Johannes zijn opleiding aan de MTS had voltooid en de leiding kon overnemen.

Op het moment, waarop dit geschreven wordt (januari 2004) draaien de beide bedrijven nog.

Het autobedrijf heet momenteel Vakgarage Teeuwen. Het werk bestaat uit de verkoop en reparatie van auto's inclusief taxivervoer. De leiding is in handen van Aart Adrianus Teeuwen en diens zoon Klaas.

Op de voorgrond de oude smederij van Teeuwen aan de Waaldijk

Van horen zeggen..... Een kraai in de kruiwagen.

Het was vroeger in kleine gemeenschappen, zo ook in Brakel, de gewoonte dat de dood van een familielid huis aan huis bekend gemaakt werd door de aanzegger. Datum en tijdstip van overlijden alsook de teraardebestelling werden mondeling vermeld. De aanzegger had ook wel de naam van: doodsbidder en wat oneerbiediger; kraai. Dat sloeg waarschijnlijk op zijn zwarte kledij.

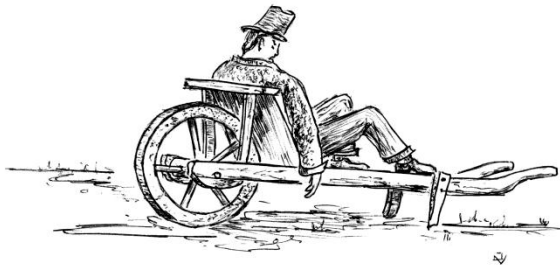
Tegenwoordig is zoiets niet meer bekend, er worden tekstkaartjes bezorgd of gestuurd en er is een vermelding in de plaatselijke krant of het kerkblad.

De aanzegger liep, op verzoek van de nabestaanden, met zwarte cape om en hoge hoed op, naar elk huis in het dorp om de bekendmaking te doen.

En de dood keek niet naar mooi of minder mooi weer, ook bij regen en wind, sneeuw en ijs, gladde wegen en strenge vorst moest de aanzegger zijn werk doen. Maar de Brakelsen waren best goede en begrijpende mensen. Als het brandend heet was dan kreeg de bezwete aanzegger een klein glaasje te drinken als opkikkertje en bij erg koud weer schonken ze er wel eens eentje extra in. Dat om lekker warm van te worden. En men wist best dat ie van een borreltje hield.

Maar zo tegen het einde van zijn route liep hij al niet zo vast meer en als op zijn kloppen de achterdeur geopend werd, wist hij de tekst nog wel maar kon die niet verstaanbaar meer uitspreken. Hij brabbelde

maar wat, waarop de bewoner zei: "Hou maar op, Keske. We weten al dat ie dood is". En uit leedvermaak schonken ze hem nog maar een glaasje in. Bij een volgend adres moest hij zich staande houden door tegen de deur te leunen. En toen die deur op zijn kloppen geopend werd, tolde hij achter de hoge-zije- aan naar binnen en zittend op de vloer prevelde hij de te zeggen boodschap. Ze hebben hem toen, zittende in een kruiwagen thuisgebracht.....

Echbert Klop.

De meeste Aalsternaren zullen het beeldje van Egbert Klop in de kerk van Aalst wel kennen, maar wie was hij eigenlijk? Geboren in Aalst, als zoon van Cornelis Clop en als kleinzoon van Jan Clop en Hester Egbertsdr., heeft hij posten bekleed als Heemraad in de Hoge Schouw van de Bommeler-waard, kerkmeester van Aalst, borgemeester, schepen en was in 1729 schout van Aalst. Egbert Clop (of Klop) was een berucht en beroemd man in Aalst. Overal was hij bij betrokken. In rechtszaken kwam hij aan de orde als eiser, gedaagde of als getuige. Ook in meningsgeschillen over wel of niet betaalde rekeningen vindt men hem nogal eens terug. Zo loopt er op 4 september 1721 een rechtszaak waarin o. a. voorkomt dat Egbert Clop 15 "canonpeer-den" koopt van Adriaan Molenpas waarbij over de betaling nogal wat is te doen. Hij had ook nog een "bastaarddochter" genaamd Johanna - geboren op 18 oktober 1700 - verwekt bij Mayken voor de Wint, de dochter van Hendrick Wouters voor de Wint. Met alle mogelijke voorwendzels wil hij van de affaire afkomen door diverse rechtszaken te voeren en getuigen op te roepen die de eer van Mayken onderuit kunnen halen. Zo verklaart Gijsbert Wouters van Eeuwijk op 13 januari 1701 het volgende: "...menichmael heeft vleijelijck geconverseert en sijne wille gedaen met voorseide Mayken voor de Wint, en onder anderen meer noch in 't jaer 1699...." Arien van Balgoijen verklaart op die zelfde dag: "... niet met haer, te weten Mayken voor de Wint, heeft gedaen, maar aen de geut staende wel haer vrouwelijckheijt heeft gevat en dat sij het weijgerden, en den moeder op de aenganck comende hij Balgoijen terugh tradt....". Over zijn tweede vrouw, Dina van Eeuwijk was hij, toen zij in 1725 nog "onmondig" was, voogd, toen hij met haar trouwde in 1728 was zij dus veel jonger dan hijzelf.

Egbert Clop trouwt in 1703 met Christina van Hausselt die in Driel (Kerkdriel) is gedoopt op 3 mei 1685. Zij was een dochter van de schepen van Driel, Rogier van Hausselt en Christina Petersdr. Uit dit huwelijk werden drie kinderen geboren, Christina, Hester en Cornelis. Deze Cornelis Klop, getrouwd met Jenneke Beijnen, had weer een zoon, geboren omstreeks 1740, die de naam Egbert Cornelis kreeg.

Deze trouwt in 1770 met Coradina van Heeckeren en gaat in Zuilichem wonen. Van hem stamt het Zuilichemse geslacht Klop af. Mannelijke nazaten zijn vandaag de dag in Zuilichem niet meer te vinden maar de naam Egbert Cornelis (en Egberdina Cornelia) is doorgegeven en komt nog steeds voor, zij het in families die verwant zijn aan de familie Klop; zoals Verhoeks, Schriever, Hooijkaas en van Loopik.

In 1728 trouwt Egbert Klop – Christina is dan overleden – met Dina van Ewijk, overleden in 1768. Uit dit huwelijk worden vier kinderen geboren, Jenneke, Egbert, Johanna en Dina. Uit de zoon Egbert Klop, geboren omstreeks 1733 en voor de 1^e keer getrouwd met Huibertje van Tongerloo, die in 1759 is overleden, is omstreeks 1757 Hendrik geboren. Van deze Hendrik Klop, getrouwd met Maria Grandia, stamt het Brakelse geslacht Klop af. In Brakel wonen nog veel nazaten en komt de naam Klop nog erg vaak voor. Andere nakomelingen van Egbert Klop (Sr) blijven nog generaties lang in Aalst wonen maar nu woont er nog een enkeling die de naam Klop draagt.

Egbert Klop (Sr) is overleden vóór 24 juni 1746.

De Aalstenaar Adrianus van Emmenes schrijft in zijn boek: “Kikkerdorp en de Kikkerdorpers” uit 1894 over Egbert Klop het volgende:

.....Beroemdheden – monumentale gebouwen, standbeelden enz. – houdt Kikkerdorp (Aalst!) er niet op na, ten zij de twee watermachinen in 1855 gebouwd voor 't eerste en 'n buste van zekere Egbert Klop, oud-schepen enz., sedert eenige jaren wonderlijk opgetakeld door z'n lippen te meniën en z'n pruik te bronzen, staande in 'n kastje achter een deurtje in de kerk, voor 't tweede kan doorgaan. 'n Legende dat deze Egbert Klop door 't sterrenbosch reed, door roovers overvallen werd, z'n valies uitschudde op den grond en de roovers neerschoot, en wordt als 'n heldendaad geroemd. Schooner is evenwel de tweede, insgelijks algemeen bekende sage, en wel dat op zekeren avond 'n bedelares hem onderdak verzocht, dat hij haar herbergde in de schuur, dat ze 's morgens bevallen was, dat hij haar daarop drie weken in z'n huis hield en haar aan niets gebrek liet lijden, en dat deze edelmoedigheid – een edelmoedigheid die men al licht zelfs aan 'n hond zou betoonen – hem naderhand het leven redde, toen hij uit Frankrijk komende in Rophen werd overvallen door 'n bende, waartoe dezelfde vrouw behoorde, die hem terstond herkende en door wier tusschenkomst hij een vrijgeleide kreeg tot aan z'n huis.....”.

Leden van de familie Klop hebben door de jaren heen hoge posten bekleed in de Bommelerwaard zoals schout, heemraad, burgemeester, dijkgraaf e.d. In vroeger tijd waren zij zeer vermogend.

In Aalst, Delwijnen en Zuilichem bezaten zij veel land en goederen.

Vaak werd er gehuwd met personen uit andere families die er financieel ook goed bij zaten en belangrijke posten bekleedden. Later werd hier minder naar gekeken en het vermogen in de familie werd mede door vererving steeds kleiner.

Noot:

Er is ook een geslacht Klop dat zijn oorsprong vindt in Hardinxveld-Giessendam en waarvan ook nakomelingen in Haaften en Zaltbommel zijn terecht gekomen. Deze familie is, voor zover mij bekend, niet verwant met de van oorsprong Aalsterse familie Klop.

Bronnen: Streekarchief Bommelerwaard. Oud Rechtelijk Archief Zuilichem. Arch. 186. DTB's van Aalst, Driel en Zuilichem. BS Aalst, Brakel, Poederloijen en Zuilichem. Kikkerdorp en de Kikkerdorpers. Geldersche Historische Novelle, bewerkt in de Strafgevangenis te Nieuwer-Amstel, door A. van Emmenes. Amsterdam, De Roode Bibliotheek, 1894. blz. 11.